λακές, καὶ ξεκίνησαν γιὰ τὸν τόπο τῆς ἐκτελέσεως.

Ἦταν ἕνα ἡλιολουσμένο πρωϊνὸ τοῦ Μαΐου. Ἡ φύσι ὅλη ἔλαμπε καὶ γελοῦσε ἀπὸ τὴ χαρά της...

Ὁ Σβιέτλομπουργκ κύτταζε τοὺς διαβάτες ποὺ τοῦ ἔρριχναν βλέμματα περιφρονήσεως καὶ ὀργῆς—ἐνῶ τὸ κάρρο περνοῦσε ἀπὸ τοὺς δρόμους τῆς μικρῆς πολιτείας—καὶ ξαφνικά, ἔκανε χωρὶς νὰ τὸ θέλη τὴν ἑξῆς σκέψι:

—Γιατί ὅλοι αὐτοὶ οἱ ἄνθρωποι μὲ κυττᾶνε τώρα μὲ τόσο μῖσος;... Τί κακὸ τοὺς ἔκανα; Ὁ τσάρος μὲ καταδίκασε σὲ θάνατο, ἐπειδὴ ἀγωνιζόμουν γιὰ τὸ καλὸ αὐτῶν τῶν ἀνθρώπων... κι' αὐτοὶ μὲ κυττάζουν τώρα περιφρονητικά, χωρὶς νὰ ἐκτιμοῦν τὴ θυσία μου... Ὑπῆρχε κανένας λόγος νὰ θυσιαστῶ γι' αὐτοὺς τοὺς ἀχάριστους;

Τὸ κάρρο ἐξακολουθοῦσε νὰ προχωρῆ.

Στὰ παράθυρα τῶν σπιτιῶν παρουσιαζόντουσαν διάφοροι περίεργοι, γιὰ νὰ δοῦν τὸ μελλοθάνατο. Μερικοὶ ἀπὸ αὐτοὺς ἔκαναν τὸ σταυρό τους. Μὰ οἱ περισσότεροι, τοῦ ἔρριχναν ἕνα βλέμμα ἀδιαφορίας καὶ ξανάμπαιναν μέσα, κλείνοντας μὲ δύναμι τὸ παράθυρο...

Ξαφνικά, τὰ βλέμματα τοῦ Σβιέτλομπουργκ συναντήθηκαν μὲ τὶς τρομαγμένες ματιὲς ἑνὸς μικροῦ παιδιοῦ, ποὺ στεκότανε δίπλα στὴ μητέρα του, στὴ γωνιὰ ἑνὸς δρόμου. Ὁ μελλοθάνατος χαμογέλασε στὸ μικρὸ καὶ τοῦ ἔστειλε ἕναν χαιρετισμὸ μὲ μιὰ κίνησι τοῦ χεριοῦ του... Ὁ μικρὸς ξεθαρρεύτηκε καὶ τοῦ χαμογέλασε καὶ αὐτός... Τὸ ἀφελὲς χαμόγελό του ἔκανε τὴν ψυχὴ τοῦ Σβιέτλομπουργκ νὰ πλημμυρίση ἀπὸ ἀγαλλίασι...

* * *

Ὅταν ἡ θλιβερὴ συνοδεία ἔφτασε, τέλος, στὸν τόπο τῆς ἐκτελέσεως, κατέβασαν τὸν κατάδικο ἀπὸ τὸ κάρρο. Τὸ πρῶτο πρᾶγμα ποὺ εἶδε τότε μπροστά του ὁ μελλοθάνατος, ἦταν μιὰ ἀγχόνη, στημένη λίγο παραπέρα... Τὸ θέαμα αὐτὸ ἐρέθισε τὸν ἀποκοιμισμένο κάτως πόνο του. Ὁ Σβιέτλομπουργκ ἀνατρίχιασε σύγκορμος... Ὡστόσο, δὲν ἄργησε νὰ ξανάβρη τὴν ψυχραιμία του καὶ ἄρχισε νὰ προσεύχεται. Τὰ χείλη του ἀναδεύόντουσαν μὲ νευρικὲς κινήσεις.

—Πάτερ ἡμῶν, ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς...

Τὴν προσευχὴ αὐτὴν τοῦ τὴν εἶχαν μάθει ὅταν ἦταν μικρὸ παιδάκι καὶ τὴν ξαναθυμήθηκε τώρα τελευταῖα, στὴ φυλακή, διαβάζοντας ἕνα παλιὸ θρησκευτικὸ βιβλίο...

—Γεννηθήτω τὸ θέλημά σου, ὡς ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ τῆς γῆς...

Ὁ Σβιέτλομπουργκ δὲν εἶχε πιστέψει ποτὲ στὰ θεῖα. Συνήθιζε, μάλιστα, νὰ κοροϊδεύη τοὺς ἀνθρώπους ποὺ ἔδειχναν ὑπερβολικὴ θρησκευτικὴ πίστι. Καὶ τώρα ἀκόμα, στὶς ὑπέρτατες αὐτὲς στιγμὲς τῆς ζωῆς του, ἐξακολουθοῦσε νὰ μὴ πιστεύη σὲ Θεό, γιατὶ δὲν μποροῦσε νὰ κατανοήση τὸ μεγαλεῖο τῆς ἀνωτάτης αὐτῆς δυνάμεως. Μὰ ἦταν τόσο βαθειὰ ταραγμένος, ὥστε ἔνοιωθε τὴν ἀνάγκη ν' ἀπευθυνθῆ σὲ κάποιον, νὰ πῆ σὲ κάποιον τὸν πόνο του. Καὶ γι' αὐτὸ ἡ προσευχὴ βγῆκε αὐθόρμητα ἀπὸ τὰ χείλη του!...

Οἱ βοηθοὶ τοῦ δημίου ἔπιασαν τὸν μελλοθάνατο κάτω ἀπὸ τὶς μασχάλες καὶ τὸν βοήθησαν ν' ἀνέβη στὴν πρόχειρη ἐξέδρα, στὴν ὁποία ἦταν στημένη ἡ ἀγχόνη. Ὁ παπᾶς τοὺς ἀκολούθησε, κρατῶντας ἕνα σταυρὸ στὸ τρεμάμενο χέρι του. Πλησίασε τὸν κατάδικο, ἀκούμπησε σχεδὸν τὸ σταυρὸ στὸ μέτωπό του καὶ ἄρχισε νὰ ψιθυρίζη μιὰ προσευχή.

—Ἄφησε, παπᾶ μου, ἄφησε!... τοῦ εἶπε ὁ Σβιέτλομπουργκ, χαμογελῶντας μελαγχολικά. Ἐσὺ πιστεύεις, ἐγὼ δὲν πιστεύω... Ἐξάλλου, δὲν ἔχω ἀνάγκη νὰ πιστεύω... Δὲν χρειάζομαι πειά τίποτα αὐτὴ τὴ στιγμή...

Ὡστόσο, ὁ παπᾶς ἐξακολούθησε:

— Ὁ Θεὸς ὁ οἰκτίρμων καὶ πολυεύσπλαγχνος...

—Εὐχαριστῶ, παπᾶ μου! τὸν διέκοψε καὶ πάλι ὁ μελλοθάνατος. Σ' εὐχαριστῶ, παπᾶ μου, ἀπὸ τὰ βάθη τῆς καρδιᾶς μου...

Ἄρπαξε ὕστερα ξαφνικὰ τὸ χέρι τοῦ παπᾶ, τὸσφιξε μὲ δύναμι, τὸν φίλησε καὶ ὕστερα γύρισε ἀλλοῦ τὸ κεφάλι του.

Τὴν ἴδια στιγμή, ἕνας χωρικὸς μὲ κοντὴ κόκκινη γενειάδα, πλησίασε τὸν Σβιέτλομπουργκ, μὲ ὕφος πολυάσχολου ἀνθρώπου. Ἡ ψηλὲς μπότες του ἔτριζαν πάνω στὰ σανίδια τῆς ἐξέδρας. Χωρὶς νὰ πῆ τίποτα, βγάζοντας μονάχα ἀπὸ τὸ ἀνοιχτὸ στόμα του μιὰ ἀνυπόφορη μυρωδιὰ κρασίλας, ἄρπαξε τὸν μελλοθάνατο, μὲ τὰ ἱδρωμένα χέρια του, ἀπὸ τὰ μπράτσα, κάτω ἀπὸ τοὺς ἀγκῶνες, καὶ τοῦ τᾶσφιξε μὲ τόση δύναμι, ὥστε τὸν ἔκανε νὰ ξεφωνίση ἀπὸ τὸν πόνο. Κατόπιν, ὁ μεθυσμένος χωρικὸς δίπλωσε τὰ μπράτσα τοῦ Σβιέτλομπουργκ πίσω ἀπὸ τὶς πλάτες του καί...τοῦ τὰ ἔδεσε μ' ἕνα σχοινί... Ὁ κατάδικος θέλησε νὰ φωνάξη, νὰ διαμαρτυρηθῆ, νὰ πῆ ὅτι δὲν ὑπῆρχε λόγος νὰ τὸν μεταχειρίζωνται μὲ τόση βαναυσότητα... Μὰ δὲν πρόφτασε ν' ἀνοίξη τὸ στόμα του. Ὁ δήμιος—γιατὶ αὐτὸς ἦταν ὁ μεθυσμένος μουζίκος μὲ τὴν κόκκινη γενειάδα—τὸν ἀνάγκασε νὰ κάνη δυὸ βήματα μπροστά...

Ὁ δήμιος πέρασε τὴ θηλειὰ στὸ λαιμὸ τοῦ καταδίκου...

* * *

Ὁ κατάδικος κατάλαβε τότε πὼς ἔφτασε τὸ τέλος του. Καὶ ξαναδοκίμασε τὴν ἐντύπωσι ποὺ ἔνοιωσε καὶ ὅταν ἄκουγε τὴν καταδικαστικὴ ἀπόφασι τοῦ δικαστηρίου, ὅτι δηλαδὴ ζοῦσε τότε τὶς πιὸ κρίσιμες στιγμὲς τῆς ζωῆς του. Δὲν εἶχε ὅμως, ἀκόμα, σαφῆ συναίσθησι τί ἐπρόκειτο νὰ γίνη—ἤ, μᾶλλον, δὲν τολμοῦσε νὰ τὸ φανταστῆ...

Ἡ τελευταία φράσι ποὺ θυμήθηκε καὶ ψιθύρισε τὴ στιγμὴ αὐτή, ἦταν:

—Εἰς σὲ παραδίδωμι τὸ πνεῦμα μου...

Διαισθανότανε, ὅτι σὲ λίγο θὰ γινότανε μιὰ τρομακτικὴ ἀλλαγὴ στὴ ζωή του, μιὰ ἀλλαγὴ τὴν ὁποία καμμιὰ δύναμι στὸν κόσμο δὲν θὰ μποροῦσε νὰ τὴν ἀποτρέψη... Παρ' ὅλες ὅμως τὶς ἐντατικές, τὶς ὀδυνηρὲς προσπάθειές του, δὲν μποροῦσε νὰ κατανοήση τὴ σημασία αὐτῆς τῆς ἀλλαγῆς...

Ἡ ἀλήθεια εἶνε, ὅτι ἡ σκέψι του δὲν εὕρισκε τίποτα τὸ τρομερὸ στὸ θάνατο. Μὰ τὸ ἔνστικτό του, οἱ πλούσιοι χυμοὶ ποὺ κυκλοφορούσανε στὸ νεανικό, ἄλκιμο σῶμα του, δὲν μποροῦσαν νὰ παραδεχτοῦν ὅτι ἦταν δυνατὸν νὰ κοπῆ ἀπότομα τὸ νῆμα ποὺ τοὺς συγκρατοῦσε μὲ τὸν ἥλιο, μὲ τὸν ἀέρα, μὲ τὴ χαρὰ τῆς ζωῆς!...

Καὶ ὁλόκληρη ἡ ὕπαρξι τοῦ Σβιέτλομπουργκ ἐπάλευε ἀπεγνωσμένα κατὰ τοῦ θανάτου ὡς τὴν τελευταία της στιγμή...

Καὶ ὅταν ἔφτασε ἡ τελευταία αὐτὴ στιγμή, ὅταν ὁ δήμιος πέρασε τὴ θηλειὰ ἀπὸ τὸ λαιμὸ τοῦ καταδίκου καὶ τὸν ἔσπρωξε ὕστερα στὸ κενό, ὁ Σβιέτλομπουργκ ἔβγαλε ἕνα σπαραχτικὸ ξεφωνητὸ κι' ἔκανε ν' ἁπλώση τὰ χέρια του. Μὰ τὰ χέρια του ἦσαν δεμένα πισθάγκωνα καὶ δὲν μποροῦσε νὰ πιάση τὸ σιδερένιο χέρι ποὺ τὸν ἔσφιγγε ἀπὸ τὸ λαιμό!...

Ὁ δήμιος τὸν ἔσπρωξε γιὰ μιὰ ἀκόμα φορὰ στὸ κενόν...

Μιὰ δυνατὴ καμπανοκρουσία ἀντήχησε τότε στ' αὐτιὰ τοῦ Σβιέτλομπουργκ. Τὸ κεφάλι του πλημμύρισε αἷμα. Τὸ σιδερένιο χέρι τοῦ ἔσφιξε τὸ λαιμὸ μὲ ὑπεράνθρωπη δύναμι καί, ξαφνικά, ὁ κατάδικος δοκίμασε μιὰ αἴσθησι χαρᾶς καὶ λυτρωμοῦ!...

Ὁ δήμιος, θέλοντας νὰ βεβαιωθῆ ὅτι ἐξετέλεσε καλὰ τὸ καθῆκον του, κρεμάστηκε ἀπὸ τὰ πόδια τοῦ πτώματος καὶ τὰ τράβηξε ἀπότομα πρὸς τὰ κάτω. Ἔμεινε ἔτσι ἱκανοποιημένος ἀπὸ τὸν ἑαυτό του, γιατὶ ἐξακρίβωσε πὼς ὁ κατάδικος πέθανε χωρὶς νὰ ὑποφέρη πολύ... Μακάρι νὰ ἦσαν ὅλοι οἱ δήμιοι τόσο εὐσυνείδητοι στὴ δουλειά τους... Μακάρι...

Ὕστερ' ἀπὸ μιὰ ὥρα, κατέβασαν τὸ πτῶμα ἀπὸ τὴν ἀγχόνη καὶ τὸ μετέφεραν σ' ἕνα κοιμητήριο, στὸ ὁποῖο δὲν πατοῦσε ποτὲ τὸ πόδι του παπᾶς, σ' ἕνα κοιμητήριο στὸ ὁποῖο ἔθαβαν μονάχα τοὺς ἐπαναστάτες, τοὺς ἐγκληματίας καὶ τοὺς αὐτόχειρας...

ΛΕΩΝ ΤΟΛΣΤΟΗ

ΓΙΑ ΝΑ ΓΕΛΑΤΕ

ΕΥΘΥΜΟΙ ΔΙΑΛΟΓΟΙ

—Πῶς εἶνε ἡ γυναῖκα σας, γιατρέ μου;

—Ἄσχημα... Ὅλο ἱστορίες μὲ τὸ κεφάλι της ἔχει...

—Καὶ δὲν μπορεῖτε, σὰν γιατρός, νὰ τῆς κάνετε τίποτε;...

—Ἐγὼ ὄχι... Μόνον... ἡ καπελλοῦ της μπορεῖ νὰ τῆς τὸ γιατρέψη!...

* * *

Μιὰ νεόπλουτος παρακολουθεῖ τὸ φινάλε κάποιου μελοδράματος καὶ ξεφωνίζει ἀγανακτισμένη:

—Ὤ, τοὺς ἀχρείους τοὺς ἠθοποιούς... Τραγουδοῦν ὅλοι μαζύ, γιὰ νὰ τελειώσουν μιὰ ὥρα γρηγορώτερα!...